

– залишитися попит на фаст-фуд, кав'ярні, пекарні, заклади з мінімальною кухнею, особливо ті, що розташовані в підвальних приміщеннях;

– тимчасове заморожування бізнесу, якщо кошти дозволяють утримувати приміщення та ключовий персонал.

Відновлення та функціонування ресторанного бізнесу є відбиттям позитивних змін в економіці країни. Маємо всі підстави стверджувати, що у повоєнному часі ситуація на ринку ресторанного бізнесу швидко стабілізується, а сучасні реалії вимагають об'єднання зусиль для подальшого відновлення бізнесу.

Бібліографічний список:

1. Експрес-оцінка впливу війни на мікро-, малі та середні підприємства в Україні. Аналітичний звіт. Київ: Програма розвитку ООН в Україні. 2022. 77 с.

2. Мгновенный эффект. Выручка киевских баров подскочила благодаря сокращению комендантского часа. URL: <https://inlnk.ru/4yep7j> (дата звернення: 06.04.2023).

3. Ресторанный бизнес под час війни: де найбільш інтенсивно відкриваються нові заклади. URL: <https://inlnk.ru/w4j921> (дата звернення: 06.04.2023).

4. Ринок HoReCa під час війни: поточний стан та ключові тенденції. URL: <https://inlnk.ru/yOA64y> (дата звернення: 06.04.2023).

5. Як український ресторанний бізнес адаптується до викликів війни: дослідження. URL: <http://surl.li/gdjss> (дата звернення: 06.04.2023).

УДК: 663.93:658(477)-043.86

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КАВОВОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Ткачова С.С., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7103-9269>

Корнієнко К.О., здобувачка вищої освіти,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Чербіло І.Є., здобувачка вищої освіти,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Український ринок кави до початку 2022 р. розвивався відповідно до світової тенденції зростання виробництва, стабільного збільшення

попиту та загалом зростання обсягу ринку кави, у зв'язку із залежністю вітчизняного виробництва від імпортних поставок сировини. Одним із ключових драйверів зростання ринку кави в Україні стало безмитне ввезення зеленого зерна. Україна не вирощує кавові зерна, але завдяки нульовому миту на зелене зерно, компанії стали обсмажувати каву всередині країни. Релевантність кавового бізнесу виправдовувала себе, оскільки вартість смаженого зерна двічі перевищує ціну зеленого. Аналітики компанії Pro-Consulting визначили основні тенденції, що простежувалися на ринку кав'ярень в Україні у 2021 р.: збільшення попиту на натуральну каву в зернах, замість розчинної; імпорт кави за останні 5 років збільшився на 63 % та продовжував зростати; через швидкий спосіб життя збільшився попит на каву з собою, на винос; збільшення попиту на безлактозне, рослинне молоко під час приготування кави; еко-тренди (своя склянка, відмова від пластикових трубочок та кришок); у великих містах набирали популярність інді-кафе, де можна було не тільки випити кави, а й купити мелену або зернову каву в упаковці, розробленій спеціально для конкретного кафе; для ринку кави характерна незначна сезонність, влітку споживання знижується на 2-4 %; частину ринку у кав'ярень стали забирати заправки WOG, ОККО, Shell та ресторани мережі McDonalds; зростала кількість офіційних імпортерів, зменшувалась кількість контрабанди кави; зростав попит на нові смаки та нові коктейлі; у людей ставало більше вимог до кав'ярень, просто гарної кави недостатньо, потрібен сервіс, атмосфера; підвищення у клієнтів лояльності до конкретних кав'ярень [1]. Найчастішим місцем купівлі зернової та меленої кави були гіпер- і супермаркети – 44 % продажів у натуральному вираженні. Також активно останнім часом зростала частка продажу кави кінцевим споживачам через мінімаркети та магазини біля будинку. За сегментами 22% кави споживалося у кав'ярнях, 24,4 % – в офісах, 52,9 % – у домашніх умовах. Отже, за спостереженнями аналітиків, конкуренція на ринку кави зростала і продовжує посилюватись. У споживачів є можливість обирати кращий напій за якістю за майже однаковою ціною. Експерти Інституту споживчих експертиз разом зі спеціалістами Інституту продовольчих ресурсів Національної академії аграрних наук України влітку 2022 р. провели дослідження і порівняли якість найпопулярніших кавових напоїв «капучино» та «американо» на автозаправочних станціях (АЗС) WOG і KLO, у фаст-фудах McDonald`s та KFC, у великих торгових мережах АТБ та Сільпо, у мережах кав'ярень – «Горький» та «Арома кава». За оцінками експертів, повністю відповідали характеристикам

якості (аромат, смак, консистенція, час осідання пінки) напої «капучино», придбані на АЗС WOG, KLO та в мережі McDonald`s, вони отримали найвищі бали – 17, 15, 13 відповідно. Найбільше загальних балів під час оцінки якості (міцність, аромат, смак, консистенція) здобули зразки кави «американо», придбані на АЗС WOG – 35 балів, другу позицію поділили McDonald`s та Арома кави – по 33 бали [2]. Якість кавових напоїв залежить від якості зерна, води, технічного обслуговування каво машин, кваліфікації бариста. Результати проведеного дослідження, а також численні публікації щодо стану та перспектив розвитку ринку кави в Україні свідчать про те, що АЗС є сильними учасниками цього ринку. Загалом сегмент АЗС України оцінювався приблизно в 2 тис. т на рік та мав тенденцію до зростання. Згідно з даними Nielsen, 70% власників авто купують на АЗС каву та снеки. «Це свідчить про те, що мережі автозаправок зруйнували стереотип заправка – це для машини», і стали місцем, де можна випити кави та провести час... Мережі АЗС, як ніхто інший, дбають про якість кави: контроль стабільності обсмаження, екстрактивності кави, року врожаю, свіжості обсмаження в кращих заправних мережах контролюють щоденно» [3]. Кавовий бізнес України показав себе як стресостійкий, витривалий до глобальних викликів та випробувань. По-перше, це пандемія COVID-19. Втім, за статистикою, вона не призвела до зниження споживання кави. За інформацією Державної митної служби, в 2020 р. до України було ввезено 48,4 тис. т кави, що на 8 % більше, ніж у 2019 р., – загальною вартістю на понад \$166 млн. [3]. Найскладнішим випробуванням стала повномасштабна війна росії проти України. Вимушений переїзд мільйонів українців в інші регіони або за кордон, втрати бізнесу або його значні пошкодження, повітряні тривоги, блекаути, робота на генераторах, логістичні проблеми, комендантська година, небезпека для персоналу і споживачів – це лише частковий перелік складних умов, в яких довелося працювати кавовому бізнесу з 24.02.2022 р. Серед додаткових проблем, які прогнозуються на 2023 р., експерти називають значне подорожчання кави у закладах. Підприємці зазначають, що це пов'язане зі світовим подорожчанням кави. Через неврожаї у Бразилії та Колумбії, які є головними постачальниками кавових зерен, за 2022 р. вартість 1 кг кавових зерен сорту арабіка збільшилася в середньому на 30 %, робусти – на 19 %. Крім того, зростають витрати на доставку кави до України [4]. Ростерії анонсували зростання цін на каву на 30 % навесні та на 45-50 % – восени 2023 р.

Бібліографічний список:

1. Аналіз ринку кав'ярень Києва. 2022 рік. URL: <https://proconsulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-kofeen-kieva-2022-god> (дата звернення: 25.03.2023).
2. Експертиза кави: на заправках, фаст-фудах, у кав'ярнях. URL: https://auto.24tv.ua/tag/porady_tag24 (дата звернення: 25.03.2023).
3. Знаєш, налий мені кави. URL: <http://www.nefterynok.info/stati/znash-naliy-men-kavi> (дата звернення 25.03.2023).
4. Кав'ярням в Україні доведеться суттєво підвищити ціну на каву: в чому причина? URL: https://progroshi.news/news/ekono_mika/kav-yarnyam-v-ukrajini-dovedetsya-sutty.html. (дата звернення: 25.03.2023).

УДК: 658.115.31:005

МЕНЕДЖМЕНТ КОМУНАЛЬНОГО УНІТАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Ткачова С.С., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7103-9269>

Манік Є.В., здобувачка вищої освіти,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Харківський метрополітен є комунальним унітарним підприємством, яке також діє як комунальне комерційне підприємство. Воно є основою транспортного комплексу міста. На даний момент підприємство експлуатує 3 лінії з 30 станціями загальною протяжністю 38,7 км [2]. Комунальне підприємство (КП) «Харківський метрополітен» – це сучасне за призначенням та технічним обладнанням транспортне підприємство, це складний комплекс численних інженерних споруд, які забезпечують швидкісний безпечний рух поїздів і масове перевезення пасажирів. Поліпшення організації перевезень, раціональне використання технічних засобів, забезпечення повної безпеки руху поїздів та відповідного рівня культури обслуговування пасажирів є головними у його діяльності [1]. Підприємство створено з метою якісного задоволення потреб населення у безпечних перевезеннях, задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої, як підприємницької, так і некомерційної господарської діяльності.